

Vedeli ste, že ....

1. júna 1941 vznikol Národný ústav tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie vo Vyšných Hágoch?

„V 19. storočí existujú Vyšné Hágy ako malá osada s troma drevenými vilkami. Osadu založil šľachtic Mariássy. Neskôr prešli Tatry do vlastníctva grófa Kristiana Hohenloheho von Oehringen, ktorý osadu prenajal A. Polnischovi. Ten ju mal v prenájme celých 50 rokov a postupne ju dobudoval na úroveň, akú mala pred začatím výstavby ústavu.

V 30. rokoch predmníchovskej republiky bola morbidita a mortalita na tuberkulózu veľmi vysoká. Liečebne neboli, a preto sa vtedajšia Ústredná sociálna poisťovňa (ÚSP) v Bratislave podujala na výstavbu tak veľmi potrebného zdravotníckeho zariadenia. Projektanti vypracovali projekt v roku 1933. Vlastná výstavba sa začala roku 1934. Liečebný ústav sa mal otvoriť k 20. výročiu vzniku ČSR. Žiaľ, nástup fašizmu negatívne ovplyvnil aj boj proti tuberkulóze a otvorenie ústavu sa oddialilo až do 1. júna 1941. Jeho pôvodný názov – Masarykovo sanatórium ÚSP – sa zmenil na Sanatórium robotníckej sociálnej poisťovne. Prvým riaditeľom ústavu sa stal MUDr. Soběslav Sobek, ktorý bol do funkcie vymenovaný ešte počas výstavby ústavu. Ústav spravovala až do roku 1953 Ústredná národná poisťovňa. Potom ústav prechádzal pod názov Liečebňa pre tuberkulózu, Vyšné Hágy, pod štátnu správu a až do júla 1960 ju viedlo Povereníctvo zdravotníctva. V júli 1960 začal liečebňu riadiť odbor zdravotníctva Východoslovenského Krajského národného výboru. Od januára 1975 bol ústav pod názvom Odborný liečebný ústav tuberkulózy a respiračných chorôb podriadený Ministerstvu zdravotníctva a sociálnych vecí Slovenskej republiky. Ústav bol pôvodne projektovaný na 450 postelí, no už pri jeho otvorení roku 1941 sa kapacita zvýšila na 500 postelí. Odborný liečebný ústav vo Vyšných Hágoch od svojho vzniku poskytoval hospitalizovaným chorým vždy komplexnú ftizeologickú, resp. pneumologickú starostlivosť“ (Kukoľ 1991, s. 5-10)¹.

V súčasnej dobe sa tento ústav volá Národný ústav tuberkulózy pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie (premenovali ho v roku 2007).

---

¹ KUKOĽ, Ondrej. 1991. 50 rokov Odborného liečebného ústavu tuberkulózy a respiračných chorôb vo Vyšných Hágoch. 1991.

Národný ústav tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie vo Vyšných Hágoch v médiách:

<https://www.hagy.sk/>

https://www.e-vuc.sk/psk/zdravotnictvo/ustavne-zdravotnicke-zariadenia/poprad/specializovana-nemocnica-vysne-hagy-vysoke-tatry-narodny-ustav-tuberkulozy-plucnych-chorob-a-hrudnikovej-chirurgie-vysne-hagy.html?page_id=124389

<https://www.antesgm.sk/portfolio/narodny-ustav-tuberkulozy-vysne-hagy/>

https://sk.wikipedia.org/wiki/Vy%C5%A1n%C3%A9_H%C3%A1gy

<https://www.partnerskadohoda.gov.sk/vysne-hagy-narodny-ustav-planuje-kupit-novy-ct-pristroj-za-viac-ako-300-tisic-eur/>

<https://www.register-architektury.sk/sk/objekt/68-liecebny-ustav-tbc-a-respiracnych-chorob>

<https://www.youtube.com/watch?v=DXYUShouz78>

<https://domov.sme.sk/c/62450/sesttisic-pacientov-sa-rocne-vystrieda-vo-vysnych-hagoch.html>